

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 371/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Mikulášom, Nejedlého 29, Bratislava, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Senica v konaní vedenom pod ČVS: ORP-436/VYS-SE-2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a 2 ústavy a porušenia práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Senica (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-436/VYS-SE-2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd prikázal prokurátorovi Okresnej prokuratúry Senica (ďalej len „okresná prokuratúra“), aby trestné stíhanie proti sťažovateľovi podľa § 215 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zastavil, alebo aby ústavný súd zrušil uznesenie vyšetrovateľa ČVS: ORP-436/VYS-SE-2017 z 29. júla 2019, ktorým bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie. Ak by ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv a článkov ústavy a dohovoru a nevydal by príkaz na zastavenie konania alebo by nezrušil špecifikované uznesenie vyšetrovateľa, sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur. Sťažovateľ sa tiež domáha náhrady trov konania v sume 460,90 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením z 29. júla 2019 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre prečin rozširovania detskej pornografie podľa § 369 ods. 1 Trestného zákona. Predmetné uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 2. augusta 2019 a 6. augusta 2019 podal proti nemu sťažnosť. O sťažnosti rozhodol prokurátor okresnej prokuratúry uznesením z 22. novembra 2019 tak, že sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Uznesenie prokurátora bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 28. novembra 2019.

3. Dňa 10. decembra 2019 podal sťažovateľ generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) návrh na zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia mladistvému. Generálny prokurátor návrh sťažovateľa preskúmal, pričom nezistil dôvody na zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia. Oznámenie generálneho prokurátora bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 3. apríla 2020. Od uvedeného dňa „*neboli vo veci vykonané žiadne ďalšie procesné úkony vo veci zo strany vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Senici.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta existenciu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, t. j. pri vyšetrovaní skutkov, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie.

5. Sťažovateľ poukazuje na to, že on a jeho dvaja spoluobvinení (dvaja stíhaní ako mladiství a jeden ako plnoletý) odmietli vo veci vypovedať, kým prokurátor okresnej prokuratúry nerozhodne o ich sťažnostiach proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Sťažovateľ ďalej uvádza, že obvinenie mu bolo vznesené pre skutky, ktorých sa mal dopustiť v období september 2016 až október 2016 a september 2016 až október 2017. Sťažovateľ sa ku skutkom, ktoré sa mu kladú za vinu, priznal ešte pred vznesením obvinenia. Dňa 13. decembra 2017 bol vypočúvaný bez vedomia svojho zákonného zástupcu ako podozrivý, keďže bola v jeho obydľí vykonaná domová prehliadka. Sťažovateľ mal v čase skutku 15, resp. 16 rokov.

6. Sťažovateľ argumentuje, že pri zhodnotení trestných sadzieb, priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, skutočností, že doteraz viedol riadny život, mu ako osobe mladistvej hrozí „*maximálne trest odňatia slobody na spodnej hranici trestne sadzby s podmieneným odkladom výkonu trestu na primeranú skúšobnú dobu.*“.

7. Trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu bolo podané 31. októbra 2017, pričom uznesením z 8. novembra 2017 vyšetrovateľ začal trestné stíhanie vo veci. Následne až uznesením z 29. júla 2019 vzniesol obvinenie všetkým trom obvineným vrátane v tom čase mladistvého sťažovateľa.

8. V predmetnej veci nebol vypočutý ani jeden z obvinených, keďže títo „prejavili záujem byť vypočutí až po rozhodnutí dozorujúceho prokurátora o ich sťažnostiach proti uzneseniam o vznesení obvinenia, keďže by skoršia výpoveď v prípade rozhodnutia dozorujúceho prokurátora v prospech obvinených bola nulitná...“. Vzhľadom na to, že sťažovateľ a spoluobvinení sú stíhaní za skutky, ktoré spáchali ešte ako 15 – 16-roční, sa nenapĺňa účel trestného konania. Tresty, ktoré by mali alebo mohli byť uložené, sa mínajú účelu, keďže by pôsobili výlučne represívne, a nie výchovne. Tieto závery zdôrazňuje aj skutočnosť, že obvinenie bolo sťažovateľovi vznesené takmer po 2 rokoch, odkedy malo dôjsť k spáchaniu vyšetrovaných skutkov, od dokonania skutkov uplynulo 3,5 roka. Aj pri najrýchlejšom postupe orgánov činných v trestnom konaní by došlo k podaniu obžaloby vo veci až v druhom polroku 2021, týmto je ich postup „viacmenej neakceptovateľný, keďže nevyvoláva pocit právnej istoty, či už na strane poškodeného alebo na strane obvineného - sťažovateľa.“.

9. Rozhodnutie o ústavnej sťažnosti má pre sťažovateľa značný význam, keďže konanie, ktoré je proti nemu vedené, nemá žiadne reálne opodstatnenie, spôsobuje mu trvalú psychickú nepohodu a neistotu v budúcnosť. Podľa sťažovateľa trestné stíhanie, ktoré je proti nemu vedené, je „podľa § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku neprípustné (neumožňuje to medzinárodná zmluva) a je daný dôvod pre postup podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie špecifikovaných práv a článkov ústavy a dohovoru postupom okresného riaditeľstva v napadnutom konaní. Sťažovateľ namieta prietahy vo vyšetrowaní, namieta, že trestné stíhanie proti nemu je neprípustné a je dôvod na zastavenie trestného stíhania.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namiataným postupom alebo namiataným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z toho vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označených právam identické.

13. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a teda aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 315/2020). Právna neistota v trestnom konaní prípravnom na rozdiel od trestného konania súdneho sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa podá obžaloba.

14. Ústavný súd už stabilne judikoval, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva subjektom trestného konania buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09, III. ÚS 363/2018). Aj z konštantnej judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff proti Spolkovej republike Nemecko z 27. 6. 1968, séria A, č. 7, bod 19).

15. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní či inom konaní pred orgánom verejnej moci má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na kratšie obdobia nečinnosti orgánu verejnej moci ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01, II. ÚS 129/06, I. ÚS 287/2017).

16. Vychádzajúc zo záverov vymedzených v bodoch 11 až 15 tohto uznesenia, ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní v čase od vznesenia obvinenia sťažovateľovi. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie uznesením z 29. júla 2019, v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti prípravné konanie takto trvalo necelé dva roky. Je zjavné, že sťažovateľ využil rôzne právne prostriedky nápravy proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Dňa 6. augusta 2019 podal proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor okresnej prokuratúry uznesením z 22. novembra 2019. Následne sťažovateľ podal 10. decembra 2019 návrh generálnemu prokurátorovi na zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia mladistvému. Generálny prokurátor oznámil prípisom z 3. apríla 2020 sťažovateľovi spôsob, akým sa vysporiadal s námietkami v jeho návrhu. Z uvedeného je zrejmé, že orgány činné v trestnom konaní rozhodovali celkovo približne 8 mesiacov o právnych prostriedkoch nápravy, ktoré uplatnil sťažovateľ. Uplatnenie týchto opravných prostriedkov malo nepochybne relevantný vplyv na priebeh prípravného konania o to viac, že sťažovateľ spolu s ďalšími obvinenými podmieňovali svoju výpoveď rozhodnutím príslušných orgánov o týchto opravných prostriedkoch. Ústavný súd zohľadnil, že do posudzovaného časového úseku napadnutého konania spadalo aj obdobie pandémie ochorenia COVID-19.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že predmetné prípravné konanie v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti trvalo necelé dva roky, z uvedeného obdobia orgány činné v trestnom konaní rozhodovali o opravných prostriedkoch sťažovateľa primárne proti uzneseniu o vznesení obvinenia približne osem mesiacov. Ústavný súd takto nezistil zbytočné prietahy, resp. nečinnosť okresného riaditeľstva (vyšetrovateľa) takej intenzity a charakteru, ktoré by mali zjavne ústavnoprávny rozmer. Obdobne ústavný súd nezistil ani také skutočnosti, ktoré by indikovali možnosť vysloviť porušenie čl. 1 ods. 1 a 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva v napadnutom konaní.

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

19. Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na to, že pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti prihliadol aj na argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, resp. znenie petitu ústavnej sťažnosti, z ktorých možno usudzovať, že svojou ústavnou sťažnosťou vo svojej podstate napáda uznesenie o vznesení obvinenia ako také, resp. zákonnosť (prípustnosť) samotného trestného stíhania bez vecnej súvislosti s existenciou prípadných zbytočných prietahov. Sťažovateľ totiž v ústavnej sťažnosti namieta neprípustnosť trestného stíhania z dôvodu podľa § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, t. j. neprípustnosť trestného stíhania, keďže to neumožňuje medzinárodná zmluva. Sťažovateľ pritom navrhuje, aby ústavný súd prikázal prokurátorovi zastaviť trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc na základe argumentov ústavnej sťažnosti takto rozhodnúť.

20. Obdobne sťažovateľ vo väzbe na vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie o vznesení obvinenia. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že táto časť petitu ústavnej sťažnosti je bez vecnej súvislosti s prípadným konštatovaním zbytočných prietahov v napadnutom konaní a vyslovením porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru. Prípadné konštatovanie zbytočných prietahov môže v zásade vyústiť do príkazu ústavného súdu, aby príslušný orgán činný v trestnom konaní konal bez zbytočných prietahov, nie však do výroku, ktorým by ústavný súd zrušil uznesenie o vznesení obvinenia. V tomto kontexte je navyše relevantné, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo predmetom prieskumu zo strany prokurátora okresnej prokuratúry, resp. generálneho prokurátora. Z tohto hľadiska ústavný súd nemá v tejto veci právomoc preskúmať ústavnú udržateľnosť uznesenia o vznesení obvinenia, proti ktorému sa sťažovateľ bude brániť v priebehu trestného konania.

21. Uvedenie práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru popri práve podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v petite ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval za chybu v písaní, resp. inú zrejmu nesprávnosť. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti primárne namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní, čo je obsahovým komponentom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza takú argumentáciu, ktorou by odôvodňoval porušenie niektorého z práv uvedených v čl. 6 ods. 3 dohovoru. Ani námietku neprípustnosti trestného stíhania nespája s porušením práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie (priznanie finančného zadosťučinenia a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Libor Duľa
predseda senátu